

Divine Design, van Aleph tot Zahir

Docent: Imam A. van Bommel

Wanneer we denken veel gelezen, gedacht en begrepen te hebben en de rest maar met geloof invullen en aanvullen, blijkt dat zelfs de heiligste tekst nog iets te kort komt. Dat 'ons beeld' nog niet compleet is. Lang voor spreken over Divine Design 'in' was sprak de filosofisch theoloog F.R. Tennant over 'Ruimere Teleologie' (Tennant, F. R. (1931) *Philosophical Theology*. 2 vols. Cambridge University Press).

Teleologie is de leer betreffende het zinvol verband tussen de delen onderling, en tussen de delen en het geheel. Dat we als mens centraal staan in het trachten tot compleet begrijpen te komen, werd door dezelfde Tennant, het Antropische beginsel genoemd. Dit komt voort uit het traditionele argument voor 'een goddelijk ontwerp' of plan, dat uitgaat van God's bestaan vanwege een duidelijk te onderscheiden harmonie en orde in de natuur, los van een 'menscentrale' bedoeling. Maar het gaat verder omdat er wordt gezocht naar de nogal onwaarschijnlijke omstandigheden waaronder zowel evolutie als schepping in een delicaat evenwicht intelligent leven konden voortbrengen. Zijn wij, met intelligentie opgescheepte wezens vanuit onze levensbeschouwelijke intuïtie in staat tot perceptie te komen? Omdat ik daar vanuit ga kom ik met de Aleph en de Zahir, als variatie op Ik ben de Alfa en de Omega (Openb. 1:8, 11; 21:6; 22:13), waarvan bij u meer bekend is. De Aleph, als symbool van het punt, waar, zonder in elkaar over te lopen, alle plaatsen van de wereld samenkomen, vanuit alle hoeken gezien. Om compleet te zijn dan ook de Zahir. In het Arabisch wil dat zeggen openbaar, zichtbaar; als zodanig is het een van de negennegentig namen van God. Misschien een obsessie. Door aan de Zahir te denken en opnieuw aan hem te denken, daarachter God vinden (Jorge Luis Borges schrijft over de Aleph (1964); en de Zahir (1967), als los van elkaar staande onderwerpen. Ik voeg ze in hun van A t/m Z symboliek bij elkaar. Zijn werk wordt voortdurend heruitgegeven bij De Bezige Bij, Meulenhoff, Amsterdam).

Imam A. van Bommel studeerde op een Imam seminarie in Istanbul. Hij vertaalde onder meer de mystieke poëzie van Yunus Emre. Hij is actief in de dialoog tussen Jodendom, Christendom en Islam. Tevens is hij werkzaam als geestelijk verzorger voor moslims bij het Medisch Centrum Haaglanden.